

INSTITUTIONUM
 PHILOSOPHICARUM
 PROLEGOMENA:

SEU

INTRODUCTIO AD PHILOSOPHIAM.

1. OBSERVATIO I. **P**hilosophia, si nomen inspicis, amorem Sapientiae sonat: si rem spectes, exprimit naturalem tum Hominis, tum Divinitatis, tum Mundi hujus aspectabilis cognitionem scientificam. Philosophiae objectum est Homo, Deus, Mundus; uno verbo, quidquid naturali lumine fas est percipere.

Unde, si Philosophiam secundum vim omnem nominis spectes; nulla à Philosopho aliena est scientia, Rationi patens & pervia. Hinc definiuntur vulgò solet *Philosophia*: scientia rerum omnium naturali lumine cognoscibilem. Quantum sit Philosophi nomen, quantoque labore & studio demerendum, inde intelligere est.

Ut omni arti & scientiae, sic Philosophiae sunt propriae quaedam voces, propriusque aliquis interdum stylus, quibus sibi proprias juxta ingenium suum exprimat ideas: nec ulla inde est Philosophiae barbaries. Amoenitati patens & amoenitatis amans, nihil jam barbarum sonat Philosophia, nisi ubi barbarum philosophatur ingenium.

2. OBSERVATIO II. Praecipua in Institutionibus quibuscumque Philosophicis dos est, Veritatum inter se innexarum ordo lucidus. Hanc si non semper obtinebimus, omni saltem opum vi, ubique effectabimus laudem.

Tota stat idæis & ratiociniis pars Philosophiae me-

taphysica: experimentis & observationibus tota stat pars physica. In *rebus metaphysicis* eas prætermittimus quæstiones, quæ nihil habere videbuntur utilitatis: ne futilibus impendatur concessum ad utilia tempus. Si quas tamen quæstiones minùs utiles videbimur alicui agitasse; meminert ille quod ab illustri Fontenellio sapienter observatum est: scilicet, non inutilem poni operam, ubi de rebus vel inutilibus philosophando, ad artem & habitum rectè ratiocinandi exercetur & informatur humana mens.

In *rebus physicis*, Geometriam Calculumque, quantum juvenilis patitur ætas, experimentis & observationibus applicabimus: rati nullam esse Physicæ scientiam, Geometriæ & Calculi lumine destitutam.

Diu ancipites an ingeniosa quædam & celebriora illustrium Philosophorum *Systemata* evolvere & agitare foret operæ pretium: evolvenda & agitanda nonnulla censuimus.

Illis enim & delectatur, & ad concertationem accenditur, & ad grandia erigitur, & ad systematicum informatur ingenium, Adolescentum curiosa & vivida mens.

Ubique Veritatis amantes, vera à falsis, certa à dubiis discernere conabimur. Quæ patebunt demonstrationi, demonstrabimus: quæ duntaxat probabilia judicabuntur, probabilitatis notâ distinguemus.

PHILOSOPHIÆ ORIGO ET VICISSITUDINES.

3. OBSERVATIO. Ab ingenitâ Homini curiositate, ab attentâ Naturæ observatione, ab altâ & profundâ ingenii sagacitate, nata est Philosophia, dignus tali ac tantâ origine partus.

Philosophia, apud egregiam olim Antiquitatem, sublimium & in quolibet genere excellentium ingeniorum amor & decus & lumen fuit. Philosophiæ laudem tunc æmulabantur, quotquot ingenio meliore præditi ad magna & ardua sese natos sentiebant: sive rebus politicis administrandis operam navare, sive eloquentiæ aut poesi no-

men dare, sive armis tractandis incumbere, ipsis esset animus. Arduum & sublime viri illustrioris nomen ambire & affectare vix audebat quispiam, nisi philosophus. Placitis sese philosophicis imbutos exhibuere suis sæculis, Homerus, Alexander, Virgilius, Cato, Cæsar, Cicero, aliaque propè omnia illustrioris Antiquitatis lumina.

I. Florere cœpit Philosophia apud Chaldæos & Indos. Tum pervenit ad Ægyptios, qui eam suis hieroglyphicis, seu symbolicis suis figuris, asservari curârunt. Inde navigavit in Græciam, ubi feliciter nacta Solum, fecundioribus insita ingenii, excrevit in immensum. Inter alios Philosophiam illustrârunt & à Philosophiâ illustrati sunt in Græcia, Thales Milesius, Pythagoras, Zeno Stoicus, Epicurus, Plato, Aristoteles, qui variarum duces & auctores Scholarum philosophicarum fuere; Thales Ionicæ, Pythagoras Italicæ, Zeno Stoicæ, Epicuræ Epicurus, Academicæ Plato, Peripateticæ Aristoteles.

In Græcia, in Italia, in Ægypto viguit & regnavit Philosophia: quamdiu stetit Romani Imperii decus & vigor. At ubi eversum & dilaniatum Romanæ Gentis Imperium exceperunt exundantes circum undique Barbarorum nationes, eâdem concussa clade jacuit Philosophia.

II. Veterem Aristotelis Philosophiam, jam penè oblivioni consepultam, exsuscitârunt tandem, & vesanis subtilitatibus commentando infarserunt Arabes. Ex arabicis igitur cerebris renasci tunc visa est Philosophia: at sibi quàm absimilis; pristinæ sublimitatis degener, barbaro aspera eloquio, in futilibus agitandis ineptè acaminata. Hirco cervorum magis quam Naturæ speculatrix, clamoriarum concertationum quam utilium demonstrationum amantior, peripateticæ auctoritati quàm almæ Rationi docilior! Silere Ratio, silere Experientia jubebantur; & Aristoteli loquenti non contradicere. Atque ita, Rationem attollere & irradiare nata, rationem deprimebat & ignorantia devovebat Philosophia.

III. Regnavit per omnem propè Europam barbara hæc Philosophia: donec ultimo tandem sæculo prodiit in lucem

vasti & profundi & sapienter audacis ingenii vir Cartesius, qui tenebrosam Peripatetismi jugum indignatus, longè sonaturam ipsi cladem moliretur; novamque Philosophiam, principiis indubitabilibus innixam, ideis claris & distinctis irradiatam, barbarie & futilitate spoliatam, geometriæ & calculo consociatam, mente parturiret. Immortalem virum hæc secuta est gloria, quòd suis solutam compedibus Rationem, ad innatum veritatis amorem, ad ingentia in rebus philosophicis molimina impulerit; quòdque philosophico ipsi prælucente ingenio, vel dum philosophando à Veritate aberrat ipse frequentius, certum planumque postgenitis straverit iter ad Veritatem.

VARIA PHILOSOPHIÆ PRINCIPIA

4. OBSERVATIO. Triplex distinguitur in Philosophiâ principiorum, species: principia enim alia sunt productionis, alia compositionis, alia cognitionis.

I. *Principia productionis* sunt causæ à quibus res producuntur, a quibus existentiam habent. In hoc sensu & sub hoc respectu de Deo dicitur, quòd sit rerum creatarum primum principium; de igne, quòd sit principium caloris; de corde, quòd sit vitalis motus principium.

II. *Principia compositionis* sunt constitutiva ipsamet intrinseca rerum sensibilibus; seu constitutiva illa ex quibus talis species aut tale individuum resultat. In hoc sensu & sub hoc respectu in Physicâ dicitur de aere, de terrâ, de aquâ, de igne, quòd sint principia Corporum; de tali Mixto, quòd principiis abundet salinis; de alio Mixto, quòd in eo oleacea dominantur principia.

III. *Principia cognitionis* de quibus hîc quæstio duntaxat erit, sunt veritates quædam generales, quæ per semetipsas sunt certæ & evidentes; & quæ utiliter possunt adhiberi ad demonstrandas alias quasdam veritates, minùs notas & lucidas, quas implicite continent in semetipsis, & quibus suam communicant certitudinem & evidentiam.

Unde, ut aliqua veritas sit principium cognitionis,

seu simpliciter *Principium*, non sufficit ut ipsa sit in se certa & evidens: sed requiritur insuper ut sit quasi fons lucidus, ex quo aliæ scaturiant veritates; ut sit quasi germen fecundum, in alias veritates germinans.

Duo & duo sunt quatuor: ecce tibi veritatem certam & evidentem quæ nullatenus principii nomen meretur; quia nullam in se aliam veritatem continet. Totum est majus suâ parte: ecce tibi veritatem certam & evidentem, quæ *Principii nomen* sibi jure vindicat, quia multarum veritatum est quasi scaturigo aut germen. Ab illâ enim veritate primariâ fluunt istæ & similes veritates: ergo schola est minor collegio; ergo dimidia pars leucæ, est minor leucâ; & sic de aliis.

IV. A principiis cognitionis in eo tantum differunt *Axiomata metaphysica aut mathematica*, quòd nomen axiomatis detur, tum generalissimis & per se evidentissimis illis veritatibus quæ principia cognitionis vocamus; tum quibusdam aliis veritatibus minùs generalibus quæ ex solâ terminorum perceptione sunt evidentes, & quæ ad alias veritates demonstrandas adhibentur. Ad plures veritates extenditur nomen axiomatis, quàm nomen principii: sed axiomatibus & principiis æqualis est certitudo, æqualis evidentia.

GENERALIA COGNITIONIS PRINCIPIA.

5. OBSERVATIO. Generalia illa cognitionis principia, quæ apud Philosophos purè & simpliciter *Principia* vocantur, hîc exhibemus; & quantum necesse erit, dilucidabimus.

I. *Impossibile est idem simul esse & non esse*: seu impossibile est ut ens & non ens ejusdem denominationis, sint in eodem subjecto, pro eâdem temporis & loci circumstantiâ.

Ecce tibi celeberrimum *contradictionis principium*, cuius in Mathesi & in Metaphysicâ frequens est usus, & in quo fundantur innumeræ demonstrationes indirectæ.

II. *Totum est æquale omnibus suis partibus simul sumptis; pars totius est toto minor.*

Partes enim simul sumptæ sunt ipsummet totum, quod evidenter nequit esse semetipso aut majus aut minus: si autem non minor toto pars esset; jam non pars totius, sed ipsummet foret totum.

III. *Nihilo nulla est, nulla esse potest proprietas realis & positiva.*

Proprietas enim realis & positiva necessariò supponit subjectum aliquod in quo recipiatur, naturam aliquam quâ constituatur, ens aliquod quod sit aliquid: quæ omnia à nihilo essentialiter excludi concipiuntur.

IV. *Quæ identificantur cum uno tertio, identificantur inter se.* Seu si ens aliquod A, objectum primæ unius ideæ, & ens aliquod B, objectum secundæ alterius ideæ, separatim identificantur cum eodem ente M, quod est utrique comparationis terminus: ens A & ens B identificantur inter se, & sunt una eademque res diversimodè concepta. (13 & 258).

Si unum identificetur & alterum non identificetur cum uno tertio, duo illa non identificantur inter se. Unum enim erit M, & alterum non erit M: non erunt ergo una eademque res.

V. *De re unâ quâcumque affirmari debet aut negari, quod evidenter videtur, aut in ipsius ideâ essentialiter includi, aut ab ipsius ideâ essentialiter excludi.*

Fundamentalis hujus & primarii omnium scientiarum principii sensus est, in indagandâ veritate, consulendas esse & investigandas rerum ideas, ut inde de ipsarum naturâ judicetur; & de rebus esse affirmandum, quidquid illis essentialiter attribuit idea ipsarum representativa; de rebus esse negandum, quidquid ab illis essentialiter excludit idea ipsarum representativa: verbi gratia, affirmandam esse de circulo rotunditatem, quia essentialiter includi intelligitur in idea circuli rotunditas; negandam esse de circulo quadraturam, quia essentialiter excludi concipitur ab idea circuli quadratura; & sic de cæteris, ut fusius infra res exponetur & demonstrabitur. (58 & 69).

VI. *Qui nimis probat, nihil probat.* Hujus principii iste

est sensus: qui in probanda re aliqua, instar principii, adhibet rationem aliquam ex qua sequitur aliquid falsi aut absurdi; illius vana & nulla est probatio.

Nam, cum in principio vero nihil falsi aut absurdi posse contineri concipiatur: principium ex quo fluit aliquid falsi aut absurdi, est evidenter principium non verum: ex principio autem non vero, nulla erui potest veritas.

VII. *In rebus, propter obscura & incerta, non debent describi aut in dubium vocari clara & certa.*

Veritas enim aliqua, quæ in quodam objecto clarè & indubitabiliter apprehenditur, non potest in eodem objecto per aliquam aliam veritatem incognitam destrui: nisi supponatur absurdè quod illud objectum simul possit esse & non esse id quod est, id quod esse evidenter apprehenditur & cognoscitur.

Unde, *ubi sese nobis exhibet aliqua veritas, indubitabilis qualicumque aut speculationis aut experientiæ demonstratione innixa; huic imperturbate adhærendum est veritati: quibuscumque aliunde, aut tenebris circumvolvatur, aut difficultatibus impugnetur.*

VARIÆ DEMONSTRATIONUM SPECIES.

6. OBSERVATIO I. Demonstrationis nomine intelligitur, aut ratiocinium, aut ratiociniorum series, quibus invincibiliter stabilitur aliqua propositio, aliqua veritas. Assensum mentis interiori necessariò rapit demonstratio, non item exteriori. Directa & indirecta esse potest demonstratio.

I. *Directæ demonstrationis nomen habet, demonstratio omnis in qua stabilitur aliqua speculationis aut facti veritas; ostendendo & demonstrando per quamdam consequentiarum ritè deductarum & inter se ritè concatenatarum seriem, hanc veritatem esse indefectibiliter connexam cum tali principio certo & indubitabili, à quo supponitur aut à quo resultat res ipsa quæ erat stabilienda & demonstranda.*

Demonstratio directa potest esse, aut demonstratio à priori, aut demonstratio à posteriori, aut demonstratio à simultaneo: de quibus in sequenti observatione mentio erit.

II. *Demonstrationis indirectæ* datur nomen, omni demonstrationi in qua stabilitur aliqua speculationis aut facti veritas; ostendendo & demonstrando absurditates & contradictiones quæ ab ejus opposito aut ab ipsius falsitate evidenter fluere & emanare. Fundatur & innititur hæc demonstrationis species ipsomet contradictionis principio, apud Geometras & apud Metaphysicos celeberrimo. (5)

Sic indirectè demonstrabis materiam non esse æternam, materiam fuisse in tempore creatam: si videndas des & sentiendas Adversario, varias contradictiones, varias absurditates, quæ ab hypothesi *Materiæ æternæ* evidenter fluunt & emanant. Cum autem evidenter impossibile sit materiam simul esse & non esse æternam: hoc ipso quòd evidenter repugnat illam esse æternam, demonstratum manet illam non esse æternam; ac proinde illam fuisse in tempore creatam.

III. *Propositio* quæ fluit & fluere demonstratur ab aliqua propositione demonstrata, vocatur *Corollarium*; & certis demonstratisque annumeratur veritatibus. Quando enim aliqua propositio demonstratur emanare à quadam propositione quæ certam & demonstratam habet veritatem: hoc ipso vera esse intelligitur propositio à tali propositione fluens.

Fundatur illud hoc principio certo & evidente: scilicet quòd in veritate nihil sit falsitatis; quòd verum nihil contineat nisi verum.

7. OBSERVATIO II. Res aliqua, aliqua veritas, potest directè demonstrari, per demonstrationem à priori, aut per demonstrationem à posteriori, aut per demonstrationem à simultaneo.

I. *Demonstratio à priori*, ea est in qua à causa cognita ad effectum incognitum qui inde debet necessariò emanare,

re, descenditur: seu in quâ existentia & natura effectus prævidendi & determinandi, probatur & stabilitur ope connexionis certæ & indubitabilis quæ inest huic effectui cum causâ à quâ est producendus; cum causâ cujus actio supponitur jam esse indubitabiliter cognita ut realis & ut necessaria.

Omnes *Naturæ leges* fundare possunt legitimas demonstrationes à priori: quia legum illarum effectus, qui sunt talium demonstrationum objectum, necessariò debent ab illarum influxu, ab illarum actione, resultare.

II. *Demonstratio à posteriori* ea est, in qua ab effectu cognito ascenditur ad causam ipsius incognitam: seu in qua causæ priùs incognitæ demonstratur & existentia & natura, ope connexionis necessariæ quam habent tales & tales effectus cogniti cum tali causa à qua produci aut ex qua emanare deprehenduntur.

Sic per demonstrationem à posteriori legitimè probabitur & evincetur Naturam visibilem, seu Mundum hunc aspectabilem, ab *infinitâ aliquâ Intelligentiâ* regi & gubernari: quia regnare deprehenditur in Natura visibili *mirabilis quidam Ordo*, cujus & existentia & duratio non potest attribui nisi causæ alicui invisibili, quæ simul sit & infinitè activa & infinitè intelligens.

III. *Demonstratio à simultaneo* ea est, in qua demonstrantur rerum proprietates, ab ipsamet quæ habetur rerum illarum idea; verbi gratia, in qua demonstrantur proprietates trianguli, ab ipsamet trianguli idea: juxta septimum cognitionis principium, quòd suprâ positum est. (5)

In hoc ultimo demonstrandi modo, medium demonstrationis & demonstratio ab illo medio resultans, simultaneam habent in intellectu existentiam: hinc tertie illius demonstrationis denominatio. Sed quoniam totus fundatur in idea rerum, ultimus iste demonstrandi modus: hæc demonstrationis species apud Philosophos, *demonstratio ab idea*, frequenter nuncupatur.

8. OBSERVATIO III. Fundari & inniti debet omnis de-

monstratio, aliquâ ré certâ, aliqua veritate minimè dubia, quæ sint ipsi quasi medium aliquod ad certitudinem acquirendam, ad rapiendum assensum.

I. Res illa certa, veritas illa nullatenus dubia, in qua fundatur demonstratio, apud Philosophos, *Medium demonstrationis* dicitur.

In demonstrationibus à priori & in demonstrationibus à posteriori, de quibus modò egimus, *Medium demonstrationis debet esse prius re demonstranda*: prius, inquam, prioritate cognitionis & certitudinis, non prioritate naturæ & existentie.

II. In concertationibus scholasticis, *Medium argumentationis* vocatur, ratio illa, solida aut ruinosa, vera aut falsa, quâ thesis aliqua impugnatur.

Unde, *Medium mutare* dicitur, qui ab una difficultate proposita & sufficienter soluta, transit ad aliam difficultatem quæ novum sit argumentationis medium: *instare* verò dicitur, qui propositam jam difficultatem novis argumentis urgere pergit & premere; sive illam sub novo respectu aut sub nova luce exhibendo; sive datas illi responsiones & solutiones, quantum fas est, impugnando & evertere conando.

GENERALES QUÆDAM DEFINITIONES.

9. OBSERVATIO. Sunt philosophici quidam Termini, ita ad philosophicam omnem aut speculationem aut concertationem necessarii, ut ipsorum ignaris nullus dari possit in Philosophiam accessus.

Hos igitur terminos, sub ipso Philosophiæ limine, futuris ipsius Alumnis definire & explicare, breviter & quantum sat erit, maximi interest.

IMPOSSIBILITAS, ABSURDITAS, SENSUS COMMUNIS.

10. DEFINITIO I. *Impossibilitas* est rerum inter se essentialis incompatibilitas. Admittere impossibilitates in rebus, est

ipsis attribuere res aut proprietates, quæ sese necessario excludunt, quæ nullatenus possunt inter se consociari; est ipsis supponere ens & non ens ejusdem denominationis, verbi gratia, existentiam & non existentiam, actionem & non actionem, materialitatem & immaterialitatem, intelligentiam & non intelligentiam; & sic de aliis.

11. DEFINITIO II. *Absurditas* est rerum inter se essentialiter incompatibilium stulta consociatio. Verbi gratia, *absurda loqui* dicitur, qui aut sibi aut sensui communi contradicit; qui aut res inter se repugnantes, aut res sanæ rationi oppositas, ineptè effutit.

12. DEFINITIO III. Nihil aliud est *Sensus communis*, nisi commune illud sanæ Rationis lumen, quo regi solet in suis tum judiciis, tum operationibus hominum generalitas. *Sensu communi carere* dicitur, qui tali lumine, in suis sive judiciis sive actionibus sese exhibet destitutum.

A *Sensu communi* non discrepat *sana Ratio*, quæ nihil aliud est quam *recta illa judicandi Facultas*, animæ humanæ naturaliter ingenita, vi cujus verum à falso, licitum ab illicito, decens à dedecente, perfectum à pravo aut imperfecto, pro varia rerum natura, rectè secernit & discriminat.

IDENTITAS, DISTINCTIO, DIFFERENTIA.

13. OBSERVATIO. In eo propè tota consistit Philosophia, ut ritè dignoscatur & determinetur quid sit in rebus distinctionis, quid differentie, quid identitatis. Unde triplicis illius termini accuratam habere notionem quanti intersit, facile intelligitur.

I. *Duæ res sunt inter se distinctæ*: quando una negari potest de alia; quando existentia unius non est existentia alterius; sive similis, sive dissimilis naturæ sint duæ illæ res.

II. *Duæ res sunt inter se differentes*: quando natura unius non tantum distincta est, sed etiam diversa à natura

alterius. Inter duas aquæ guttulas æquales & perfectè similes, datur *distinctio*: inter aquæ guttulam & granum frumenti, datur *differentia*.

Distinctionem semper includit *differentia*: *differentiam* non semper includit *distinctio*.

III. Dux res sunt inter se *identificatæ*: quando natura unius est adæquatè natura alterius; quando existentiæ unius nihil est nisi existentiæ alterius. Distinctioni opponitur *identitas*, quæ realem omnem excludit alteritatem.

Dux ideæ, dux sensationes, duo iudicia possunt habere pro objecto *unam eandemque rem*, vel sub eodem vel sub diverso respectu.

Verbi gratia, vidi solem heri, solem hodiè video: inter objecta duplicis illius sensationis, datur *vera & realis identitas*, nempe idem realiter sol. Similiter, nunc in intellectu meo existit, & idea entis infinite perfecti, & idea entis increati & creatoris: inter objecta duplicis illius ideæ, datur *vera & realis identitas*, nempe eadem realiter Dei natura.

SUBJECTUM ET OBJECTUM.

14. DEFINITIO I. *Subjectum* dicitur, in quæstionibus philosophicis, quod in se continet aliquam proprietatem, aliquam modificationem. Verbi gratia, Anima humana est *subjectum* suarum cogitationum, suarum determinationum, suarum facultatum: Materia est *subjectum* sui motûs, suarum configurationum, suarum proprietatum.

I. *Subjectum* quod in se continet proprietatem aliquam aut modificationem quæ ipsi est accidentalis, quæ in ipso ita est ut ab ipso possit abesse, vocatur *subjectum physicum*.

II. *Subjectum* quod in se continet aliquam proprietatem aut modificationem quæ ipsi est essentialis, quæ cedere non potest sine ipsius destructione, *subjectum metaphysicum* nuncupatur.

Verbi gratia, Homo est *subjectum physicum* suarum virtutum, suorumque vitiorum, quæ sunt qualitates ipsi accidentales; & *subjectum metaphysicum* suæ anima-

litatis & suæ rationalitatis, quæ sunt proprietates ipsi essentialis, quæ in homine nihil sunt nisi homo ipse sub diverso respectu consideratus.

15. DEFINITIO II. *Objectum* est id ad quod dirigitur, versùs quod intenditur aliqua ex nostris facultatibus. Verbi gratia, Bonum est *objectum* facultatum nostrarum affectivarum; Verum est *objectum* facultatum nostrarum intellectivarum; Visibilia sunt *objectum* facultatis nostræ visivæ; & sic de cæteris.

Inter *subjectum* & *objectum*, discrimen istud est: prioris proprium est recipere; posterioris, terminare. (*)

TOTUM ET PARS.

16. DEFINITIO. *Totum* est aggregatum quoddam ex multis rebus simul unitis, aut quæ considerantur ut simul unitæ. Res quæ simul uniuntur, aut quæ tanquam simul unitæ considerantur, sunt *partes* totius. *Totum* aliud est *physicum*, aliud *metaphysicum*, aliud *logicum*.

I. *Totum physicum* est aggregatum ex multis partibus inter se realiter distinctis, seu quarum una non est alia.

Verbi gratia, homo consideratus ut compositus ex corpore & anima, est *totum physicum*. Idem dici debet de ædificio, ex diversis materiæ partibus composito; de aquæ guttula, ex similibus multis aquæ elementis confiata. *Totum physicum* subdividi potest in *totum naturale*, in *totum factitium*, in *totum conventionis*.

II. *Totum metaphysicum* est aggregatum ex multis partibus quæ realem nullam inter se habent distinctionem, & quæ inter se non distinguuntur nisi ope idearum præcisivarum à quibus unica & eadem res indivisibilis sub diversis respectibus representatur.

(*) ETYMOLOGIA. *Subjectum*: quod jacet aut jacitur sub alio. *Objectum*: quod jacet aut jacitur ob aliud, seu ante aliud.